

dnr 144/2023
2023-12-20

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Verksamhetsplan 2024 – 2026

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund och syfte	3
Uppdrag och organisation	3
Omvärlds- och nulägesanalys	5
Nämndens mål	7
Arbetsmarknad	7
Barn och unga	8
Vuxna med skadligt bruk och beroende	8
Ekonomi och volymer	10
Personal	13

Sammanfattning

Social- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan för perioden 2024–2026 beskriver nämndens styrning av förvaltningen med fokus på förändring, utveckling och satsningar. Verksamhetsplanen utgår från en omvärlds- och nulägesanalys och beskriver nämndens utifrån det nämndens mål och ekonomiska strategier.

Nämndens uppdrag kommer under planperioden påverkas av införandet av den nya socialtjänstlagen under 2025 och därefter de lagförslag som väntas följa på samsjuklighetsutredningen. Omställningen till en mer tillgänglig, tidig och förebyggande socialtjänst är efterlängtat men kommer att ta tid och kraft att genomföra. Nämndens arbete kommer också att påverkas av det sviktande konjunkturläget och det fortsatt låga flyktningmottagandet, även om osäkerheten här som alltid är stor.

För att möta befintliga och kommande utmaningar har följande mål formulerats för nämndens verksamhet:

Arbetsmarknad: *Att motverka ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, genom att erbjuda effektiva arbetsmarknadsinsatser*

Fokus ska vara att genom effektiva arbetsmarknadsinsatser stärka Mölndalsbornas kompetens på arbetsmarknaden eller säkerställa att man får rätt ersättning från rätt myndighet. Effekten av detta märks genom att den som är i behov av bistånd når självständighet och därmed inte behöver bistånd långvarigt.

Barn och unga: *Att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och erbjuda stöd nära barnet*

Fokus är att tidigare upptäcka och stötta familjer samt att stöd erbjuds med hjälp av barnets nätverk. Effekten märks genom ett ökat antal anmälningar för små barn samt att antalet externa placeringar kan hållas på en låg nivå.

Vuxna med skadligt bruk och beroende: *Att de Mölndalsbor som har ett skadligt bruk och beroende erbjuds rätt insats under rätt tid utifrån sitt behov, inklusive en meningsfull sysselsättning*

Fokus är att stärka handlägningsprocessen och förmågan att bedöma vårdnivå, och därigenom kunna erbjuda rätt insats i rätt tid. Genom sysselsättning för målgruppen erbjuds meningsfulla alternativ till skadligt bruk. Effekt märks genom att antalet ärenden går ner, köpt boende minskar och fler ur målgruppen deltar i sysselsättning.

Bakgrund och syfte

Av stadens styrprinciper framgår att samtliga nämnder ska upprätta verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Verksamhetsplanen är en styrande överenskommelse mellan nämnd och förvaltning. Verksamhetsplanen syftar till att visa nämndens övergripande prioriteringar och inriktning för förvaltningen med fokus på förändring och utveckling inom kärnverksamheten. Stadens vision visar vägen och ligger till grund för strategisk planering och utveckling.

Uppdrag och organisation

Uppdrag

Den kommunala verksamheten ska enligt stadens styrprinciper utvecklas och präglas av framsynt planering och god hushållning samt resultera i en samhällsservice som stämmer väl med kommuninvånarnas behov.

Social- och arbetsmarknadsnämndens huvudarbetsuppgifter är enligt reglementet:

- Insatser enligt socialtjänstlagen inom individ- och familjeomsorg.
- Insatser för att minska verkningarna av arbetslöshet genom samverkan med andra berörda myndigheter och genom drift av egna verksamheter och projekt.
- Insatser inom det integrationspolitiska området samt integration av nyanlända skyddsbehövande invandrare.

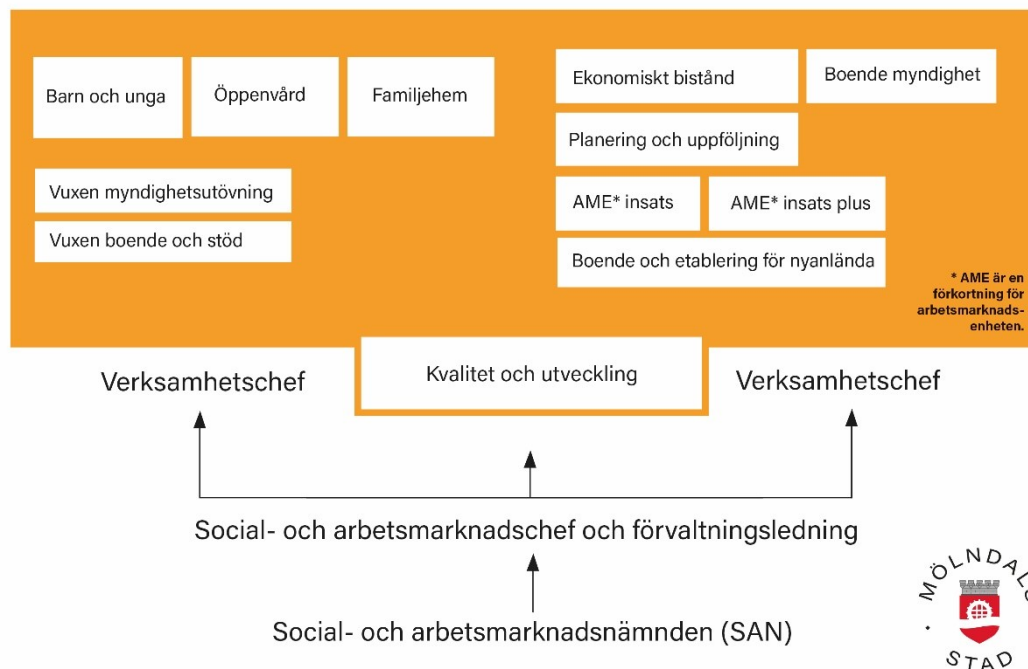
Social- och arbetsmarknadsnämnden ska även operativt leda den kommungemensamma gruppen för krisstöd, vilket innebär psykiskt och socialt omhändertagande vid kris eller katastrof.

När det i författning hänvisas till nämnd som avses i socialtjänstlagen, utför social- och arbetsmarknadsnämnden kommunens uppgifter med undantag för insatser inom äldreomsorg samt insatser för personer med fysiska, psykiska eller intellektuella funktionsnedsättningar. Detta hanteras av vård- och omsorgsnämnden.

Organisation

Senast uppdaterat 2023-11-22

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF)

Social- och arbetsmarknadsnämnden består av förtroendevalda politiker. Social- och arbetsmarknadschefen leder förvaltningens arbete. Kärnverksamheterna bedrivs genom två verksamhetschefer som ansvarar för flera enheter. Därutöver finns kvalitet och utvecklingsenheten, inklusive ekonomiansvar, med två enhetschefer. I förvaltningsledningen ingår social- och arbetsmarknadschefen, de två verksamhetscheferna, kvalitet och utvecklingsenhetens två enhetschefer, förvaltningskommunikatören, verksamhetscontrollern och HR-konsulten (anställd på stadsledningsförvaltningen).

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen möter Mölndalsborna främst genom processerna för arbetsmarknad, barn och unga samt vuxna med skadligt bruk och beroende. Verksamheten syftar till att stötta Mölndalsbor med behov av stöd mot ett mer självständigt liv.

Omvärlds- och nulägesanalys

Omvärld

Ny socialtjänstlag

Socialtjänstens uppdrag kommer under kommande år att i hög grad påverkas av den nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft i juli 2025, med en tydlig inriktning mot en mer jämlik, förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst. Under 2024 deltar Mölndal i ett SKR-projekt som syftar till att bistå i anpassningen till den kommande lagen. Under året väntas även staden få del av statliga medel för att påbörja övergången.

Konjunkturläget och arbetslöshet

Socialtjänstens uppdrag påverkas av det ekonomiska läget. I samband med budgetpropositionen för 2024 aviserar regeringen att Sverige redan 2023 befinner sig i en lågkonjunktur som varar över 2024 och att inflationen väntas sjunka till normala nivåer först 2025. Det väntas öka uppdragets omfattning och försvåra möjligheten att nå effekt i våra processer, till exempel genom att en lägre efterfrågan bland Mölndals företag försvårar arbetet med att få ut mottagare av ekonomiskt bistånd i egen försörjning.

Arbetslösheten, särskilt bland långtidsarbetslösa och utrikes födda, har under lång tid minskat i Mölndal. Regeringen aviserar dock att arbetslösheten i riket ökar från 7,6 procent under 2023 till 8,2 under 2024. Först 2026 vänder arbetslösheten ned igen.

Föreslagna lagändringar skyddat boende

Regeringen avser att reglera skyddat boende för våldsutsatta i syfte att stärka rättigheterna för våldsutsatta vuxna och barn. Bland annat ska barn som följer en vuxen till skyddat boende få ett eget, separat beslut och uppföljning. Samtidigt införs skyddat boende som en ny placeringsform i socialtjänstlagen och omfattas av tillståndsplikt och kvalitetskrav. Lagändringarna förväntas träda i kraft 1 mars 2024.

Samsjuklighetsutredningen

Samsjuklighetsutredningen presenterade sitt slutbetänkande i februari 2022. I detta förslås hur en ny tvångsvårdslagstiftning ska utformas när det gäller personer med skadligt bruk eller beroende. Utredningen föreslår bland annat att tvångsvård för skadligt bruk eller beroende ska ges samordnat med annan psykiatrisk vård, att regionerna och inte kommunerna ansvarar för behandling samt att kommunernas ansvar blir boende och sysselsättning för målgruppen. Den nya lagen förväntas träda i kraft 2026 och införas stegvis under en femårsperiod.

Nyanlända och skyddsbehövande

Den oroliga omvärlden har påverkan på kommunens ansvar i mottagandet av nyanlända och skyddsbehövande och medför en stor osäkerhet i hur stort åtagande som kommer att behövas framöver. Regeringen har vidtagit åtgärder för att minska mottagandet av nyanlända, till exempel genom att minska den svenska flyktingkvoten, och antalet skyddsbehövande från Ukraina har inte nått de nivåer som förväntades i början av den ryska invasionen. Mölndals mottagande väntas bli lägre 2024 än tidigare år. Från 2025 försvåras bilden av att massflyktsdirektivet ser ut att upphöra vilket kan innebära att de skyddsbehövande ukrainare som idag vistas i Mölndal behöver ansöka om asyl, vilket kan påverka vilken myndighet som ansvarar för boendefrågan.

Nuläge

Arbetsmarknad

Arbetslösheten har sjunkit något de senaste åren, mest bland utrikes födda och bland personer med långvarigt bistånd. De senaste åren har antalet ärenden såväl som kostnaden för utbetalt bistånd minskat i Mölndal liksom i riket i stor. Sett över helår så har antalet hushåll som varit aktuella i över ett år minskat från knappt 600 år 2021 till knappt 500 år 2022, och trenden ser ut att hålla i sig över 2023. Barnfamiljer med långvarigt bistånd har minskat från ungefär 180 år 2021 till ungefär 140 år 2022.

Barn och unga

Inom barn och unga-processen är trycket på anmälningar fortsatt högt under 2023, även om den ökning som varit norm de senaste åren har avtagit. Antalet placeringar på HVB är fortsatt lågt och samtliga utredningar avslutas inom fyra månader. I nätverksarbetet har insatser för att identifiera barns nätverk implementerats och nätverkshem, som alternativ till familjehem, har ökat de senaste åren men takten har avtagit.

Vuxna med skadligt bruk och beroende

Inom vuxenområdet har antalet ansökningar och anmälningar minskat något de senaste åren. Antalet ärenden har under 2023 minskat. Vid halvåret handlades knappt 220 ärenden, att jämföra med 250 samma period året innan. Köpt boende ökade från 37 årsplaceringar under 2021 till 41 under 2022 och kostnaden ökade från 17,3 till 19,5 mnkr. Under 2023 har en sysselsättningsverksamhet startat med åtta deltagare, i syfte att erbjuda sysselsättning som en del av processen mot ökad självständighet.

Nämndens mål

Nämndens mål anger önskad riktning för förvaltningens utveckling. Målen anges här tillsammans med syftet med verksamheten. Syftet anger varför vi utför ett visst arbete medan målet anger vad som ska uppnås med arbetet. Hur målet ska uppnås är en fråga för förvaltningen. Målen följs upp med hjälp av indikatorer. Indikatorn är ett statistiskt mått som antas variera tillsammans med måluppfyllelsen, men indikatorerna kan sällan eller aldrig fånga helheten i målen.

Nämnden önskar att förvaltningens utveckling av verksamheten sker genom fokus på en tidig och tillgänglig socialtjänst som utvecklas med brukaren i fokus, med en villighet att prova nytt och där ny teknik används för att uppfylla verksamhetens syfte. Förväntan är hållbara resultat på lång sikt. Verksamhetens medarbetare är avgörande för resultat varför ett tillitsbaserat ledarskap och en trygg personalgrupp är prioriterat.

Arbetsmarknad

Nämndmål: Att motverka ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, genom att erbjuda effektiva arbetsmarknadsinsatser

	2021	2022
Hushåll med långvarigt bistånd, antal (andel)¹	599 (56%)	493 (54%)
Varav barnfamiljer, antal (andel)	180 (64%)	136 (55%)
Inskrivna på arbetsmarknadsenheten, antal personer	491	416

¹ Aktuella ärenden under året och som någon gång varit aktuella i mer än ett år. Ej flykting.

I processen för arbetsmarknad stödjer nämnden de Mölndalsbor som saknar tillräcklig egen försörjning i syfte att de ska få ett mer självständigt liv. Målet för processen är att motverka ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, genom att erbjuda effektiva arbetsmarknadsinsatser.

Nämnden har liten påverkan på hur många invånare som söker ekonomiskt bistånd första gången. Den som söker ska få stöd i att nå ett ekonomiskt självständigt liv, till exempel genom inkomster från studier eller arbete eller, beroende på situation, att man får rätt ersättning från annan myndighet. Hur väl nämnden lyckas visar sig genom antalet hushåll som har långvarigt bistånd, det vill säga har varit aktuella i mer än ett år. Effekt nås genom de arbetsmarknadsinsatser som ges, förutsatt att dessa insatser är effektiva. Hur många som är inskrivna på AME ger därför en indikation på hur väl vi lyckas möta det behov som finns.

Barn och unga

Nämndmål: Att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och erbjuda stöd nära barnet

	2021	2022
Anmälningar barn och unga	2 161	2 569
Varav barn 0–5 år¹	494	409
Ansökningar barn och unga	182	166
Årsplaceringar HVB	13	9

¹ Anmälningar avseende barn födda 2016 resp. 2017

I processen för barn och unga möter nämnden barn och familjer i behov av stöd i syfte att säkerställa barnets trygghet och säkerhet. Målet för processen är att verksamheten tidigt ska upptäcka barn i behov av stöd och att stödet erbjuds nära barnet.

Nämnden har större möjlighet att ha effekt på sina insatser om behov upptäcks tidigt i ett barns liv. Genom att följa hur många anmälningar som kommer in för yngre barn ges en indikation på hur väl nämnden verkar för tidig upptäckt, till exempel genom att erbjuda stöd till förskolan.

Att erbjuda stöd nära barnet sker till exempel genom att öka säkerheten kring barnet med hjälp av personer som redan är en del av barnets nätverk, så som andra anhöriga än barnets föräldrar. I vissa fall kan det handla om att barn placeras i familjehem hos en person i barnets nätverk, ett så kallat nätverkshem. Ett framgångsrikt nätverksarbete säkrar barnets kontakt med det egna nätverket framöver och har effekt genom att placeringar på HVB kan undvikas.

Vuxna med skadligt bruk och beroende

Nämndmål: Att de Mölndalsbor som har ett skadligt bruk och beroende erbjuds rätt insats under rätt tid utifrån sitt behov, inklusive en meningsfull sysselsättning

	2021	2022
Ärenden, antal¹	-	-
Köpt boende, mnkr	17,3	19,5
Köpt boende, årsplaceringar	37	41
Deltar i intern sysselsättning, antal²	-	-

¹ Organisationen för unga vuxna etablerades 2023 varför kommande ärendedata ej blir jämförbar med tidigare år

² Sysselsättningsverksamheten för målgruppen startade under 2023

I processen för vuxna med skadligt bruk och beroende (tidigare benämnt vuxna med missbruk) arbetar nämnden för att stödja målgruppen mot ett mer självständigt liv. Målet för processen är

att verksamhetens förmåga att ge beslut om rätt insats vid rätt tid ska öka och att fler ska ta del av sysselsättning.

Det finns ett utrymme i processen att bättre säkerställa att klienter får rätt nivå av vård utifrån sitt behov. På så vis blir insatserna mer effektiva och syftet med processen uppfylls i högre grad. När syftet uppfylls i högre grad antas det märkas på antalet ärenden och också kostnaden för köpt boende.

Ett viktigt steg på vägen mot självständighet är meningsfull sysselsättning, varför antalet personer i målgruppen som deltar i interna sysselsättningsinsatser följs under målet. Verksamheten startade i april 2023, och har till och med oktober omfattat åtta deltagare.

Ekonomi och volymer

Utifrån kommunbidragsområdena och de målgrupper som berörs av nämndens mål i verksamhetsplanen har nämnden beslutat om följande ekonomiska strategier för budgetutrymmet i sin helhet.

Barn och unga

Kraven på verksamheten att ställa om till att arbeta mer förebyggande och tidigt ökar. Förebyggande och tidigt är dels att arbeta för att barn och unga inte blir aktuella hos förvaltningen, dels att tidigare upptäcka och möta behov.

En fortsatt satsning på strategisk kompetensutveckling för personal inom intern öppenvård för barn, unga och familjer skapar förutsättningar för god täckning av barn och familjers behov genom insatser i egen regi. Detta minskar behovet av och beroendet av externt köpt öppenvård.

Det är en långsiktig strategi att intensifiera arbetet med barns och ungas nätverk, det vill säga deras familjer, släktingar och andra trygga vuxna som känner barnet. Att involvera och stärka nätverket bidrar till att öka säkerheten och tryggheten kring barnet vilket kan undvika uppryckande placeringar.

Vuxna med skadligt bruk och beroende

Rätt insats i rätt tid kräver god förmåga i bedömning av vårdnivå och handlingsutrymme i fråga om insats, inklusive rätt form av boende och stöd. Handläggningsprocessen har stor påverkan på verksamhetens kostnader. Genom en kvalitetssäkrad handläggningsprocess säkerställs att beviljande av insats sker på ett sätt som garanterar likabehandling och god måluppfyllelse samt att förvaltningens resurser används effektivt. När det gäller personer med samsjuklighet (psykisk ohälsa tillsammans med skadligt bruk och beroende) krävs ett tätt samarbete mellan vård- och omsorgsförvaltningen och social- och arbetsmarknadsförvaltningen och deras respektive nämnder om var insatserna lämpligast bör utgå ifrån. För att möjliggöra ett meningsfullt alternativ till missbruk är forskning inom området överens om att ett eget hem är avgörande. Att öka förmågan att bo självständigt är därför en viktig del i processen.

Vuxna med skadligt bruk och beroende är i behov av att minska det skadliga bruket och öka positiva aspekter av livet, där sysselsättning är en avgörande del. På sikt är det viktigt att en större del av behovet av sysselsättning hos målgruppen kan mötas med sysselsättningsinsatser samt att den kopplas till insteg på arbetsmarknaden, via nämndens arbetsmarknadsinsatser, för de som har förutsättningar.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Inom arbetet med ekonomiskt bistånd har nämnden sedan 2019 en strategi om att arbeta i en arbetsmarknadsprocess, där fokus är att individen ska nå egen försörjning. En bred palett av arbetsmarknadsinsatser innebär minskade kostnader för försörjningsstöd både på kort och lång sikt. Särskilt angeläget är arbetet kring barnfamiljer med långvarigt bistånd, vilket kan ses som

ett förebyggande arbete för att säkra att social utsatthet inte går i arv. Nämndens satsning på arbetsmarknadsprocessen med fokus på självförsörjning väntas få effekt på kostnaden för ekonomiskt bistånd.

Flyktingmottagande

Nämndens strategi om ett stärkt och sammanhållet mottagande för nyanlända och skyddsbehövande samt samordning av stadens integrationsstrategi finansieras helt med statlig ersättning från Migrationsverket.

Resursfördelning 2024

Kommunbidragsområde	Budget 2023	Om-fördelning	Tillskott	Avdrag	Teknisk justering ¹	Budget 2024
Arbetsmarknadsåtgärder	20,0	6,1	2,0		1,4	29,5
Flyktingmottagande	2,8	-2,8			0,0	0,0
Boenden, nyanlända	9,2	0,0			0,6	9,8
Nämnd, administration	27,8	-0,5			-0,8	26,5
Individ- och familjeomsorg	194,0	2,9	3,0		6,1	206,0
Ekonomiskt bistånd	93,8	-5,7		-8,0	2,6	82,7
Summa kommunbidrag	347,6	0,0	5,0	-8,0	9,9	354,5

Alla belopp mnkr

¹Inklusive uppräknig

Kommunbidragsområde arbetsmarknadsåtgärder förstärks med 6,1 mnkr främst genom att nämnden omfördelar resurser från ekonomiskt bistånd till satsning inom arbetsmarknadsprocessen. Därutöver har nämnden fått ett tillskott med 1,0 mnkr för en utökning med 100 nya ferieplatser för ungdomar vilka delvis ska användas till arbetet med att minska det digitala utanförskapet hos äldre. Nämnden har även fått ett tillskott med 1,0 mnkr för arbetsmarknadsåtgärder till flyktingar efter etableringstiden.

Kommunbidragsområde flyktingmottagande minskas med hänsyn till att allt eftersom andelen flyktingar i nämndens verksamheter minskar redovisas en allt mindre andel av nämndens kostnader här och en större andel av kostnaderna redovisas som arbetsmarknadsåtgärder, ekonomiskt bistånd och individ- och familjeomsorg. Kommunbidragsområde flyktingverksamhet minskas med 2,8 mnkr vilket innebär att verksamheten från och med 2024 finansieras helt genom statlig ersättning från Migrationsverket.

Kommunbidragsområde nämnd, administration mm minskas med 0,5 mnkr då nämnden bedömer att dessa medel i stället kan användas till arbetsmarknadsåtgärder.

Kommunbidragsområde individ- och familjeomsorg förstärks med 2,9 mnkr främst med anledning av att kostnaden för köpt boende för vuxna med missbruk har ökat. Detta beror bland annat på Inspektionen för vård och omsorgs tillsyn i mars 2020 som ledde till att personer med pågående missbruk inte längre kan placeras på boenden inom kommunbidragsområde ekonomiskt bistånd. Därutöver har nämnden fått tillskott med 2,0 mnkr för verksamhet till vuxna med skadligt bruk och beroende och 1,0 mnkr för insatser på hemmaplan för att motverka externa placeringar inom barn och unga.

Kommunbidragsområde ekonomiskt bistånd minskas med 5,7 mnkr genom att nämnden omfördelar resurser från ekonomiskt bistånd till satsning inom arbetsmarknadsprocessen. Därutöver har nämnden fått ett avdrag med 8,0 mnkr med hänvisning till låga kostnader för utbetalt ekonomiskt bistånd.

Förändringar ekonomiskt utrymme, plan 2025–2026

För planåret 2025 finns ett tillskott på 1,0 mnkr avsatt till nämndens verksamhet för vuxna med skadligt bruk och beroende. För 2026 finns inga förändringar i plan.

Personal

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är ett prioriterat område som det är viktigt att arbeta strategiskt och strukturerat med för att möta de kompetensutmaningar som nämnden står inför de närmaste åren. En sådan utmaning är att efterfrågan på olika kompetenser och resurser väntas överstiga tillgången framöver. En medveten och aktiv marknadsföring av förvaltningen verksamheter är därför viktig där vi visar att vi är en modern socialtjänst som ligger i framkant. Vi behöver också arbeta aktivt med att behålla befintliga medarbetare och utveckla deras kompetens. En förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplan kommer att tas fram med konkreta och tidsatta aktiviteter för att möjliggöra detta.

Den kommande nya socialtjänstlagen med en förflyttning mot en socialtjänst som är tidig, tillgänglig och förebyggande kommer att innebära förändrade arbetssätt och kompetensbehov. En ökad flexibilitet i form av att arbeta andra tider än kontorstider kan komma att bli nödvändig. Under år 2024 kommer förvaltningen behöva göra en analys och planering för hur denna förflyttning av personalresurser ska se ut. Omställningen är långsiktig och kommer att kräva ett nära samarbete med främst skolförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Arbetsmiljö

En förutsättning för att lyckas med nämndens uppdrag gentemot Mölndalsborna är ett systematiskt arbetsmiljöarbete som grund för en hållbar arbetssituation för medarbetare och chefer. Under senhösten år 2023 har medarbetarna på förvaltningen svarat på en medarbetarenkät med frågor om arbetsmiljö, ledarskap, delaktighet och medarbetarskap. Under år 2024 ska resultatet från enkäten ligga till grund för dialog på varje arbetsplats samt på förvaltningsövergripande nivå om vad som fungerar bra och vad som kan förbättras.

Ledarskapet kommer att vara ett prioriterat område att arbeta med i staden under kommande år och är också ett viktigt område för nämnden. Det handlar om att ge cheferna bättre förutsättningar, att de ska känna att de har tid för medarbetarna och leda det utvecklingsarbete som ligger framför oss. En viktig del är minska den administrativa börda som idag ligger på cheferna.

Under ett par års tid har förvaltningen arbetat med satsningen "kultur, tillit och samarbete", i syfte att stimulera till ett ökat samarbete och tillit inom förvaltningen och därigenom en trygg och modig organisation. En del i satsningen har varit att skapa möten över enhetsgränser i organisationen för att stärka förmågan till samarbete och ge en fördjupad förståelse för varandras uppdrag. Dessa tvärgrupper har varit uppskattade av både medarbetare och chefer och ska fortsätta under 2024.